

Оноре де Бальзак

Шагренева шкіра

Роман складається із трьох розділів: «Талісман», «Жінка без серця», «Агонія» та епілогу.

Дія відбувається на початку ХІХ століття.

Розділ 1. Талісман

Молодий чоловік Рафаель де Валантен прогулюється по Парижу. Колись це місто здавалося йому долиною радості й невичерпних можливостей, а сьогодні воно нагадувало йому про поразку. Сьогодні Рафаель програв в ігорному домі останню золоту монету, після чого вирішив покінчити життя самогубством. Здійснити свій намір планує вночі, щоб залишитися непоміченим.

«Суперечності виявляються в людині щоразу, коли душа сама роздирає себе надвоє. Закоханий прагне одягти свою кохану в шовк, угорнути в м'які тканини Сходу, а сам здебільшого лягає з нею на вбогу постіль. Честолюбець мріє про вершину могутності, а тим часом плазує в болоті лакейства. Торговець, нидіючи в сирій, нездоровій крамничці, споруджує

величезну кам'яницю, з якої його сина, що дуже рано стане спадкоємцем, вижене рідний брат, вигравши в нього позов. Та врешті, чи існує щось невтішніше за дома втіхи? Дивна річ! Весь час борючись сама з собою, втрачаючи надію під гнітом лих, а від лих рятуючись сподіваннями на майбутнє, людина в усіх своїх учинках виявляє непослідовність і слабкість. Тут, на землі, ніщо не буває повним, крім нещастя».

Щоб дочекатися заходу сонця, Рафаель прямує до лавки старовинних творів мистецтва. Там перед юнаком постав немічний, худий старий, що зловісно посміхався. Старець запропонував чоловікові подивитися на зображення Ісуса Христа пензля Рафаеля.

Картина дуже вразила героя, зокрема своєю реалістичністю. Рафаель зізнається, що сьогодні вночі збирається покінчити життя самогубством, бо втратив останні кошти і тепер бідує. Старий пропонує допомогти. Він показує своєму гостеві шагрєневу шкіру, яка висить навпроти Рафаеля. Шкіра, завбільшки зі шкуру лисиці, містить на зворотному боці знаки на санскриті, що перекладались так:

«Маючи мене, матимеш усе.

Але твоє життя буде належати

мені, бо колись так захотів Бог. Бажай, і твої бажання здійсняться.

Але розміряй свої бажання зі своїм життям. Воно — тут. Із кожним бажанням я меншатиму, як твій вік.

Хочеш мене? Бери.

Бог тебе почує.

Хай буде

так».

Старий пропонує Рафаелю забрати шкіру собі. Сам продавець ніколи не пробував користуватися шагреновою шкірою. Він побудував своє життя, нехтуючи бажаннями, якщо вони були за межами його можливостей. На відміну від старого торговця, Рафаель прагнув прожити життя яскраво, бурхливо, насолоджуючись вином, жінками та веселощами. Тож з радістю заволодів шкірою, що, за словами старого, могла здійснити будь-яке його життя, але за це скорочувала вік її власника.

Вийшовши на вулицю, юнак зустрічає своїх друзів і вони разом відправляються на вечерю до банкіра Тайфера, який вирішив організувати опозиційну королівській владі газету. Група молодих та перспективних письменників, художників та вчених насолоджується їжею і вином. Вони розмовляють про політику, устрій держави. Покінчивши із вечерею, молоді люди прямують до зали, в якій їх зустрічають чарівні